

HÍREK, BESZÁMOLÓK

Beszámoló a *Bővülő történelem - Az elmúlt tizenöt év irat-ajándékozásai* című levéltári rendezvényekről és kiállításról

A Magyar Nemzeti Levéltárnak (a továbbiakban: MNL) az EMMI 27/2015. rendelete alapján¹ egyik alapvető feladata, hogy gyűjteményét maradandó történeti értékű magániratokkal gyarapítsa. Tagintézményeink számos családi és személyi hagyatékot kaptak ajándékba és őrzik meg az utókornak. Ezek mellett állományunkban egyéb rendezési elvek – például irattípusuk, vagy keletkezési idejük – szerint elkülönített gyűjtemények is megtalálhatóak. Bemutatásukra a Magyar Levéltárosok Egyesületével közösen egy négy alkalomból álló rendezvénysorozatot indított útjára a Magyar Nemzeti Levéltár (MNL), *Bővülő történelem - Az elmúlt tizenöt év irataján-dékozásai* címmel.

A 2016. szeptember 28-án megtartott első rendezvény egyben az azonos nevet viselő vándorkiállítás ünnepélyes megnyitója is volt, melynek iratanyagát a Nemzeti Levéltár hét tagintézményének ajándékozási eseteiből válogattunk. A kiállítás és a hozzá kapcsolódó levéltári rendezvények a *Nyitott Levéltárak 2016* program-sorozat keretében születtek meg, elsődleges céljuk pedig az volt, hogy bemutassuk az adományozott iratok időn és téren átívelő sokszínűségét és evvel ösztönözzük az érdeklődőket további ajándékozási esetek kezdeményezésére.

Az eredetiben és plakátokon bemutatott iratanyag igencsak sokrétű.

Főnemesi családok levéltárait jellemzően az MNL Országos Levéltára őrzi, így ajándékként is általában oda kerültek – és kerülnek folyamatosan – új irategyüttesek. Egykori alkalmazottak hagyatékának felszámolásakor azonban, vagy szervezett iratmentések során felbukkanhatnak olyan anyagok is, melyek a megyei levéltárak állományába kerülnek. Ezekből nem csupán a főurak családi életéről, de az uradalom alkalmazottainak mindennapjairól is képet lehet alkotni.

A köz- és kisbirtokos nemesi családok, értelmiségi és iparos családok archívumai viszont legalább olyan arányban kerülnek megyei levéltárakba, mint az Országos Levéltár állományába. Ezek az irategyüttesek vagy közvetlenül a család leszármazottai,

vagy a levéltárakkal szoros kapcsolatot ápoló történészek, családfakutatók, helytörténészek, az irathagyatékok történeti értékét ismerő értelmiségiek segítségével kerülnek látókörünkbe. Áttanulmányozásukkal megismerhetővé válik egy nemesi család életvitele, gazdasági, kulturális és politikai tevékenysége, vagy akár egy-egy térség, nagyváros, megyeszékhely gazdag hagyomány- és kultúrkincse is.

Egyesületi, testületi, alapítványi irategységek szintén gyakran kerülnek levéltári őrizetbe, különösen az emigrációs iratok között szerepelnek nagy arányban ilyen anyagok. Elsőrendű és sokrétű forrásként szolgálnak az önszerveződő helyi, vagy országos közösségek történetének, polgári-vallási tradícióinak kutatásához.

A személyi hagyatékokkal pedig tagintézményeink számos visszaemlékezést, naplót, levelezéseket, fényképeket és fényképalbumokat, filmfelvételeket, cikk- és kéziratgyűjteményt kapnak adomány formájában. A Magyar Nemzeti Levéltár többször is tett közzé olyan országos felhívást, mely történelmük elmúlt hatvan-száz évének sorsfordító eseményeiről keres beszámolókat, naplókat és önéletírásokat. Ezek a különleges források a közös magyar történelem személyes vetületét rögzítik.

A fentiek mellett egyre nagyobb számban gyarapítunk digitális képeket is. Kutathatóvá tételük számos kérdést vet fel, ezért a képek eredetijét – tehát az eredeti iratot – őrző magánszeméllyel minden esetben szabályozzuk a képek és a bennük foglalt adatok közzétételének, közlésének lehetőségeit. A digitális képek állományba vétele hosszabb távon kiegészítő – olykor szó szerint mentő – megoldást jelent a magánirat vásárlások mellett. Ha ugyanis egy maradandó értékű irat piaci forgalomba kerül, és a közgyűjtemények nem tudják azt megvásárolni, akkor a levéltárak egyrészt kezdeményezhetik az irat védelmi eljárás alá vonását, másrészt az új tulajdonossal kötött egyedi megállapodás eredményeként digitálisan nyilvánossá tehetik az olyan köztörténeti, vagy kultúrtörténeti forrásokat, melyek levéltárba kerülése a közeljövőben nem biztosított. S bár csak digitálisan begyarapított képanyag nem került a kiállításba, de a hozzá kapcsolt rendezvényeken minden alkalommal említjük ezeket is – mint a jelen egyik vívmányát –, ezért mindenképp helyük van jelen beszámolóban.

Az időszaki kiállításnak az első öt hónapban az MNL Országos Levéltára ad helyet. Hat tárlóban mutatjuk be az intézmény legérdekesebb ajándékozási eseteit a közelmúltból. A legkorábbi kiállított irat Anjou Károly adománylevele 1322-ből, a legkésőbbi pedig két New York Times cikk Nagy Imre újratemetéséről, 1989-ből.

¹ 27/2015. (V. 27.) EMMI rendelet a közlevéltárak és a nyilvános magánlevéltárak tevékenységével összefüggő szakmai követelményekről, III. Fejezet, 12. pontja (A levéltárak gyűjtőmunkája.)

Emellett az MNL hat megyei levéltára – a Békés Megyei Levéltár, a Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár, a Vas Megyei Levéltár és a Veszprém Megyei Levéltár – külön összeállításokon vonultatja fel adományként kapott értékes iratait. Ezeket a plakát-felületeken rengeteg személyi hagyaték, családi irategyüttes, céhes iratanyag, egyesületi anyagok, szponzorálásból és egyéni kezdeményezések alkalmával a levéltáraknak adományozott maradandó értékű történeti kincsek jelennek meg.

A vándorkiállítás első állomása tehát az Országos Levéltár, melynek Bécsi kapu téri főépületében a tárlat 2017. február 28-ig lesz látható. 2017 márciusától aztán „vándorútra indul” a hat megyei tagintézménybe. A tervezett sorrend az alábbi: 2016 márciusától év végéig Szolnok (Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár), Nyíregyháza (Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár), Szombathely (Vas Megyei Levéltár), és Sopron (Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára) ad otthont a tárlatnak, majd 2018 első felében következik Veszprém (Veszprém Megyei Levéltár), és végül Gyula (Békés Megyei Levéltár). A fenti sorrendet a levéltár-igazgatókkal közösen alakítottuk ki, figyelembe véve a megyei levéltárak saját kiállításait és nagy volumenű szakmai projektjeit.

A tárlat koncepciójának egyik fő pillére a könnyű szállíthatóság volt, ezért az a döntés született, hogy kizárólag a bemutatónak otthont adó levéltár állít ki eredetiben, míg a többi levéltár plakátokon jeleníti meg ajándékozási eseteit. Evvel egyrészt nagyon költséghatékonyra és gyorsra tettük a vándorkiállítás utaztatását, másrészt elértük, hogy a kiállítás minden helyszínen megújulhasson, hiszen az eredetiben kiállító archívum lényegesen több iratot tud tárlóiban felvonultatni, mint amennyi teret ennek egy A0-ás méretű plakát enged.

A 2016. szeptember 28-án megtartott kiállítás-megnyitót a várakozásokat meghaladva körülbelül 120 érdeklődő tisztelte meg jelenlétével. Az eseményen Rácz György, a Magyar Nemzeti Levéltár főigazgató-helyettese mondott köszöntőt. Ezt követően M-Szabó Dorottya főlevéltáros (MNL OL) bemutatta a kiállítást, majd a délután második felében szakmai és az ajándékozókat is bevonó beszélgetést hallgathattak meg az érdeklődők a levéltári iratajándékozásokról, Kujbusné dr. Mecsei Éva levéltár-igazgató (MNL SzSzBML), Márkusné Vörös Hajnalka levéltár-igazgató-helyettes (MNL VeML) és dr. Péntekné Ungváry Mária nyugalmazott főlevéltáros (MNL OL) aktív közreműködésével. Szívügyünknek tartottuk, hogy személyesen is megszólaltathassuk egy-két ajándékozónkat. Így kapott szót Mikecz László úr, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei és az Országos Levéltár iratajándékozója, valamint és Malek Magdolna, az Országos Levéltár iratajándékozója.

Malek Magdolna fontos gondolata – mely a videotorium jóvoltából bárki számára megtekinthető² – az egész délutánt méltó módon zárta le. Arra a kérdésre ugyanis, hogy miért az ajándékozás és miért nem az eladás mellett döntött, az alábbiakat válaszolta: „Ez számomra evidencia volt, hogy én ezt máshogy nem adhatom. Ez közös kincs, nekem ebben érdemem nincs, ez nemzeti kincs, [...] legyen a levéltaré.”

2016. november 3-án „Bővülő történelem - Emigrációs iratok gyűjtése a Mikes Kelemen program keretében” címmel tartottuk

² Képes és videós beszámoló:
http://mnl.gov.hu/mnl/ol/hirek/bovulo_tortenelem

meg a rendezvénysorozat második eseményét. A rendezvényt az emigráns iratok hazahozatalának, gyarapításának és közzétételének, az ebben kifejtett több éves tevékenységünknek szenteltük. Azok a diaszpórában élő hazánkfiai ugyanis, akik még értik és kezelik a külföldön található, magyar vonatkozású iratanyagokat, sokszor nem látják biztosítottak az iratok hosszabb távú megőrzését második hazájukban.

Magyar vonatkozású levéltári iratanyagaik feltérképezése, levéltári szempontú rendezése és hazahozatalának előmozdítása, majd begyarapítása és elhelyezése, kutathatóvá tétele stratégiaileg fontos célunkká vált. Ezért folyamatosan részt veszünk az európai és tengerentúli emigráció iratanyagának szervezett hazahozatalában, a Miniszterelnökség által életre hívott Mikes Kelemen Program és a Nemzeti Kulturális Alap által finanszírozott Ithaka-Program segítségével. A Magyarországra visszakérült iratanyagok levéltári struktúrájának kialakítása, majd kutathatóvá tétele komoly szakmai kihívás, ezt a tevékenységünket, annak sokszínűségét és első eredményeit mutattuk be a megjelenteknek. A rendezvénynek külön hangsúlyt adott, hogy a Mikes Kelemen Program 2014-es indulása óta most először mutatta be magyarországi közintézmény annak (első) eredményeit.

A rendezvényt, melyre ezúttal közel 80 fő látogatott el, ismételtén Rácz György országos levéltári főigazgató-helyettes nyitotta meg, köszöntőt pedig dr. Kádár Zoltán, a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkárságának kabinetfőnöke mondott. Ezt követően Arany Krisztina főlevéltáros, Hungarika munkacsoport-vezető (MNL OL), Kovács Eleonóra főlevéltáros, Ithaka-küldött (MNL OL), Rényi Máttyás Attila (a 2015/16-os Mikes-évad Sydney-ben dolgozó kutatója), Horváth Réka (a 2015/16-os Mikes-évad New Yorkban dolgozó kutatója), valamint Bakó Zsigmond segédlevéltáros (MNL OL) ismertette tapasztalatait.

Az előadásokat kerekasztal-beszélgetés követte, melyet M-Szabó Dorottya főlevéltáros (MNL OL) vezetett. Ezt követően természetesen megmutattuk a vándorkiállítást is.³

A sorozat harmadik és negyedik rendezvényére 2017-ben fog sor kerülni. A harmadik rendezvényt a magyar kultúra napja tiszteletére 2017. január 23-án tartjuk meg. Különösen aktuális e jeles emléknaphoz igazítani rendezvényt, hiszen mindenki, aki ajándékkal a levéltárak iratállományát gyarapítja, hozzájárul ahhoz, hogy bemutathassuk kulturális sokféleségünket, és történelmünket a következő nemzedékeknek tovább örökíthessük. Hasonló célok vezérelhették Fasang Árpád zongoraművészt, mikor felvetette, hogy méltó módon állítsunk emléket a napnak, amikor Kölcsey Ferenc a Himnusz kéziratát letisztázta. (És mivel január 22-e idén vasárnapra esik, ezért a magyar kultúra napját megünnepelő rendezvényt a rá következő napon tartjuk meg.)

A „Bővülő történelem” nem csak egy még másfél évig létező vándorkiállítás, de terveink szerint egy olyan „márkanév”, „gyűjtőfogalom”, „védjegy” lesz, amely az MNL intézményeinek magánirat-gyarapodását foglalná egybe: az iratajándékozásokat – azon belül a Mikes programból szerzett irathagyatékot is –, az iratvásárlásokat és a tervezett örökbefogadási programot, az érdeklődők

³ Képes és videós beszámoló:
http://mnl.gov.hu/mnl/ol/hirek/bovulo_tortenelem_emigracio;
http://nemzetikonyvtar.blog.hu/2016/11/11/bovulo_tortenelem_emigracios_iratok_gyujtese_a_mikes_kelemen_program_kereteben

szakszerű tájékoztatását, valamint a kiállítás virtuális bemutatását. Így sokkal szélesebb körben tudjuk bemutatni az intézmény gyűjteménygyarapítási és védési koncepcióját.

Záró gondolatom, hogy gyűjtőmunkánk fontos és örömteli hozadéka a levéltár és adományozói között létrejött szakmai és emberi kapcsolat. Az ajándékozások nagyon sok esetben az adományozók egyéni nagylelkűségének és mecénási hozzáállásának eredményei. Nagyon kevés olyan esettel találkozunk, amikor az adományozók nem kötődnek komolyan az átadott iratanyaghoz – az ajándékozási döntés tehát érzelmi kérdés is és sokszor megtapasztaljuk, hogy az iratok valós átadásakor az ajándékozó megkönnyebbül, valósággal fellelegzik. Ha valaki erre a szimbolikus „utazásra” vállalkozik, ráadásul történeti értékkel rendelkező iratait a levéltárosok kezébe helyezi, annak döntése minden elismerést megér. Az ajándékozáskor kialakított emberi kötelék életben tartása, elmélyítése éppúgy közös szívügyünk, mint az ajándékozási esetek méltó módon történő bemutatása.

M-Szabó Dorottya

Magyar genealógia az Eiffel-torony árnyékában

Családtörténeti rendezvény Párizsban az Országos Levéltár részvételével

Grand Salon de la Généalogie – Retrouvez l’histoire de votre famille

A Magyar Nemzeti Levéltár kutatótermeit évente több száz külföldi illetőségű családfakutató keresi fel. A magyar ősökkel rendelkező családfakutatók száma Európában azonban ennél lényegesen nagyobb, rájuk gondolva biztosított az intézmény genealógiai jellegű levéltári konzultációs szolgáltatást 2016 tavaszán a francia fővárosban. A *Grand Salon de la Généalogie* szakmai rendezvényt (www.salondegenealogie.com), az Archives & Culture könyvkiadó szervezte. Az Eiffel-torony közelében található helyszínt Párizs város XV. kerületének Polgármesteri Hivatala biztosította a résztvevők számára, 2016. március 11. és 12. között. A szalonban két napon keresztül ismerkedhettek a genealógia rejtelseivel a kezdő és a már nagyobb tudás birtokában lévő érdeklődők. A hétvégén az előző évi látogatói létszámot jelentősen felülmúlva, mintegy hat ezer látogató kereste fel a színvonalas rendezvényt, melyre nem csak Párizsból, hanem a vidékről is érkeztek látogatók. A polgármesteri hivatal konferencia-termében teltházas családfakutatóval kapcsolatos előadások is elhangzottak a rendezvény ideje alatt. Az eseményen főként francia családfakutató egyesületek, cégek képviseltették magukat az ország különböző régióiból (Normandia, Korzika, Burgundia, Elzász, Languedoc, Bretagne stb.).

A szalonban a magyar standnál összesen 74 kutató kért szakmai konzultációt melyek során az egyházi és polgári anyakönyvek kutatása mellett, gyakran felmerültek témaként az összeírások, a kataszteri térképek, a veszteséglisták, a katonaállítási lajstromok, a céhkataszterek, a címeres levelek, a névváltoztatások, valamint a betelepítések. Több kutató érdeklődött a magyar vonatkozású bécsi levéltári anyagok iránt is. A konzultációk során főként az adatbazisonline.hu, az elevehtar.hu, a Hungaricana.hu és az ADTplus.arcanum.hu adatbázisok, és az Aktakaland blog került szóba, mint kutatási illetve információszerezési lehetőség. Jelentős számú érdeklődő kereste meg a magyar kollégákat a Trianon előtti

Magyarországra vonatkozó genealógiai kérdésekkel, mivel a régiót egyedül Magyarország képviselte. A konkrét szakmai kérdések mellett a közönség érdeklődése a magyar történelemre és kultúrára is kiterjedt.

A magyar stand középpontjában a 2016 márciusában francia nyelven megjelent genealógiai témájú, gazdagon illusztrált szakönyv (*Kutassa fel magyar őseit! - Retrouver ses ancêtres hongrois*) állt.

Könyvismertetés

Ildikó Szerényi – József Berkes: *Retrouver ses ancêtres hongrois*, Archives & Culture – Magyar Nemzeti Levéltár, 2016 – 26 bis, rue Paul-Barruel, 75015 Paris - 128 p. ISBN 978-2-35077-273-8

További szerzők: Török Ádám, Türke Gábor, Komlósi-Gera Zsófia
Előszó: Rác György

Megrendelhető: www.archivesetculture.fr

A párizsi Archives & Culture könyvkiadó és a Magyar Nemzeti Levéltár közös kiadványa francia nyelven jelent meg 2016 márciusában. A kezdő és gyakorlott családfakutatóknak egyaránt szóló kötet a francia partner kezdeményezésére készült, azzal a céllal, hogy kiegészítse a könyvkiadó különböző nemzetek genealógiai kutatását bemutató sorozatát és elősegítse a magyar ősökkel rendelkező francia (anya)nyelvű érdeklődők családtörténeti múltjának megismerését. A jelentős kutatótermi tapasztalattal rendelkező szerzők a külhoni állampolgárságú kutatók igényeinek ismeretében állították össze a könyv tartalmát, mely az első idegen nyelven megjelent, magyar vonatkozású családfa kutatási útmutató.

A könyv a következő nagyobb egységekre tagolódik: *Általános ismeretek, Társadalmi csoportok, Források, Gyakorlati tudnivalók, Függelék.*

Az *Általános ismeretek* c. részben a külföldi olvasókat rövid történelmi összefoglaló segíti Magyarország történelmének áttekinthetőségében. A történeti földrajzi fejezet térképeken keresztül mutatja be az ország területi változásait, melyek ismerete elengedhetetlen a családtörténet iránt érdeklődők számára. A kutatás jogi hátterét, az adatokhoz történő hozzáférést, a levéltári törvényeket röviden, közérthető stílusban ismerteti a mű. A szerzők kitérnek az anyakönyvi mikrofilmgyűjtemény történetére is, mivel a mai napig ez az európai viszonylatban is különlegesnek tekinthető gyűjtemény illetve annak digitális változata jelenti a családfakutatók alapját az országban. A magyar család- és keresztnévek, névadási szokások ismertetése külföldi kutatók szempontjából különös jelentőséggel bír, hiszen a magyarul már nem vagy alig beszélő leszármazottak számára a magyar nevek idegen hangzásúak és gyakran torzultan őrződnek meg a család emlékezetében. A *Társadalmi csoportok* témakörében külön fejezet foglalja a nemességgel, polgársággal, parasztsággal, a zsidó és a cigány népcsoporttal. A *Források* c. rész teszi ki a könyv legterjedelmesebb részét, itt ismerhetik meg az olvasók a magyarországi felekezetek történetét, az egyházi és állami anyakönyvezés magyarországi jellegzetességeit. A nemesség kutatásának forrásai mellett, átfogóan ám ugyanakkor részletesen tárgyalja a mű a családtörténetek számára legértékesebb, a magyar levéltárakban megtalálható levéltári fondokat és állagokat. Elsődleges célja a könyvnek, hogy ismertesse a külföldi kutatók számára kiemelten fontos online hozzáférhető adatbázisokat és digitálisan fellelhető levéltári anyagokat. A *Gyakorlati tudnivalók* c. rész taglalja továbbá a kutatás módszertani kérdéseit, a várható

buktatókat és azok megoldási javaslatait, itt néhány konkrét anyakönyvi érdekesség is előkerül. A *Függelékben* részletes magyar és idegen nyelvű bibliográfiái útmutató segíti a szakirodalomban történő további elmélyedést. A francia-magyar kulturális kapcsolatok c. fejezetben tíz ismert személy tevékenysége kerül részletesebben is terítékre. A latin-magyar-német-francia kisszótár az anyakönyvekben leggyakrabban előforduló jellegzetes kifejezések értelmezésében nyújt segítséget.

A kötet közel 120 fekete-fehér illusztrációt tartalmaz, melyek többsége a Magyar Nemzeti Levéltár anyagáról készült iratfelvétellel, ám jelentős számban találunk a Fortepan weboldalnak köszönhető korabeli fényképeket, valamint féltve őrzött családi felvételeket is a képek között.

A *La Revue française de Généalogie* c. szakfolyóirat így ír a műről 2016. március-áprilisi számában:

„Új, eredeti és szakavatott. ... A legfontosabb sajátosságok bemutatása: az ország történelme, családnevek (történetük és a névváltoztatások), keresztnévek. Társadalmi csoportok (nemesek, parasztok, zsidók, cigányok). Kutatási módszerek, levéltárak, genealógiai társaságok (több mint kilenc milliárd nevet tartalmazó adatbázis), online kutatást biztosító levéltárak, Internet oldalak, szövedet, címek: tökéletes információs paletta. Nélkülözhetetlen minden francia számára, aki Magyarországon kíván családfát kutatni.”

Néhány gondolat a francia családfakutatásról

Magyarországhoz hasonlóan Franciaországban is elsősorban az idősebb generáció körében közkedvelt szabadidős tevékenység a család múltjának felderítése. Franciaország lakossága mintegy 65 millió főt tesz ki, így tehát a genealógia iránt érdeklődők száma is jóval magasabb a magyar adatokhoz viszonyítva. Mindezekből adódóan a genealógiában rejlő üzleti lehetőségeket, a társadalmi igények kielégítését maximálisan igyekeznek kihasználni. Bizonyíték erre a több mint 300 hivatásos és amatőr genealógiai társaság, valamint maga az Archives & Culture könyvkiadó, mely kifejezetten a családtörténeti és levéltári népszerűsítő kiadványokra szakosodott. Az általuk megjelentetett művek tematikailag erősen tagoltak, külön kötetek jelennek meg az egyes történelmi korszakokról, foglalkozásokról (tengerészek, postások, vasutasok, katonák) és területekről is (Korzika, Bretagne stb.) Franciaország gyarmatbirodalmának és a 20. században erősen felerősödött politikai és gazdasági bevándorlásnak köszönhetően nyitott, sokszínű ország, többek között ennek is köszönhető a családi múlt iránt érzett fokozott érdeklődés, mivel a kutatás eredménye egész távoli vidékekre röppítheti a kíváncsi kutatót.

A családtörténet újszerű megközelítését jelenti a genealógia különböző szereplőinek együttes részvétele a szakmai rendezvényeken, ahol levéltárak, amatőr és professzionális kutatók, szoftverfejlesztők, genealógiai társaságok, adatbázis-szolgáltatók valamint egyéb családtörténethez köthető szolgáltatásokat, terméket kínáló vállalkozók vonulnak fel. Széles választékot találhatnak az érdeklődők például a különböző adatrögzítési technikákból, melyekből mindenki kiválaszthatja a számára leginkább megfelelő módszert: a papír alapú, a szoftveres, esetleg a bekeretezett festmény formájában történő ábrázolási módot.

rfgenealogie.com

La revue française de

N° 223

Généalogie

NOUVELLE FORMULE

Les registres de catholicité

AVRIL | MAI 2016
martin média
L 17662-23-F-6.00 €-R0

BON À SAVOIR
Les tables annuelles et décennales

HISTOIRE
Quand nos ancêtres divorcent

ANCÊTRES ESCLAVES
Les initiatives généalogiques de CM98

PARIS
Un monument aux morts sur Internet

magazine

dans la bibliothèque

Les nouveautés d'Archives & Culture

Retrouver ses ancêtres hongrois

Nouveaux originaux et judicieux. Un guide pour les recherches en Hongrie, rédigé par deux archéologues hongrois spécialistes de ces questions. Présentation des sources: 461 000 à partir de 1905 et 2000 millions de données à partir de 1990, multilingue par les noms, numéros, noms liés aux Archives nationales Budapest, renseignements des archives, registres manuels. Écrite par des professionnels: histoire du pays, patronymes (histoire et changements), et patronymes. Groupes sociaux (nobles, juifs, Turcs). Méthodes de recherches en ligne, association genealogique (liste de données de plus de 9 millions de noms...), archives en ligne, sites internet, logiciels, adresses: une palette d'informations précieuses. Indispensable à tout Français souhaitant mener des recherches en Hongrie.

ISBN 978-2-307-27278-3

Retrouver l'histoire d'une maison

Ce livre pratique, déjà bien utilisé par d'autres auteurs, est présenté ci-dessus avec une collection de qualité et avec un zoom intéressant sur la période de composition (XX et XXV siècles) et les sources modernes. Sinon, on y trouve

les méthodes et sources anciennes classiques (cadastres, engagements, hypothèques, sommiers fonciers, listes, recensements, actes notariaux). Une valeur sûre!

Manuel de généalogie. Archives & Culture mai 2016, 60 pages, 12 €. ISBN 978-2-307-27276-9

Retrouver ses ancêtres basques

En 16, cet ouvrage révisé d'un guide pratique de généalogie, centré sur le Béarn et traitant du passage des spécificités régionales: noms de famille, avec articles et K basques - morts en mer; mariages.

Yves Galland, Archives & Culture mai 2016, 120 pages, 12 €. ISBN 978-2-307-27280-6

Manuel de paléographie alsacienne

La paléographie alsacienne est un manuel de référence, avec même les actes de mariage et les actes de mariage, qui sont eux-mêmes déjà difficiles à lire pour le non-averté. Rédigé par une spécialiste, connue comme l'un des plus du Centre de la recherche d'histoire des familles de Quimper, ce manuel pratique de formule classique, propose un choix de 50 références, avec des trucs à déchiffrer liés de sources archivistiques variées (dont bien sûr des civil et BMS) et la recherche 1441 à 1910.

Effacez et remplacez. Deuxième partie de la série de la revue française de la généalogie sur les familles polonaises a lieu en 2016, nous vous invitons à ne pas passer plus de 200 € sans compensation par leurs ventes, 700 noms dont il indique la fréquence en Pologne (noms de foyers, patronymes, etc.).

Le dictionnaire des noms de famille polonaise

Un ouvrage qui combine un immense vide l'actualité française des recherches genealogiques sur les familles polonaises a lieu en 2016, nous vous invitons à ne pas passer plus de 200 € sans compensation par leurs ventes, 700 noms dont il indique la fréquence en Pologne (noms de foyers, patronymes, etc.).

Le dictionnaire des noms de famille polonaise

Un ouvrage qui combine un immense vide l'actualité française des recherches genealogiques sur les familles polonaises a lieu en 2016, nous vous invitons à ne pas passer plus de 200 € sans compensation par leurs ventes, 700 noms dont il indique la fréquence en Pologne (noms de foyers, patronymes, etc.).

Le dictionnaire des noms de famille polonaise

Un ouvrage qui combine un immense vide l'actualité française des recherches genealogiques sur les familles polonaises a lieu en 2016, nous vous invitons à ne pas passer plus de 200 € sans compensation par leurs ventes, 700 noms dont il indique la fréquence en Pologne (noms de foyers, patronymes, etc.).

Le dictionnaire des noms de famille polonaise

Un ouvrage qui combine un immense vide l'actualité française des recherches genealogiques sur les familles polonaises a lieu en 2016, nous vous invitons à ne pas passer plus de 200 € sans compensation par leurs ventes, 700 noms dont il indique la fréquence en Pologne (noms de foyers, patronymes, etc.).

Le dictionnaire des noms de famille polonaise

Un ouvrage qui combine un immense vide l'actualité française des recherches genealogiques sur les familles polonaises a lieu en 2016, nous vous invitons à ne pas passer plus de 200 € sans compensation par leurs ventes, 700 noms dont il indique la fréquence en Pologne (noms de foyers, patronymes, etc.).

Le conseil des lecteurs

La carte des Mendelschins

Ne vous fiez pas à la couverture, ce livre n'est pas un roman, c'est un véritable et hoax généalogique des Mendelschins. Comment écrire l'histoire d'une famille? Comment dessiner les branches genealogiques descendantes? Quelles sources consulter pour enrichir le récit? Comment dans l'histoire? Au fil des chapitres, vous découvrez une famille qui compte des philosophes, des musiciens et des barons, parmi les plus importants de leur époque, de Mendel (né de Dessau) à Mendelschins (Berthold), et vous en saurez plus sur les recherches impossibles. Vous saurez aussi le futur, les mémoires, les drames, les coups de cœur. Un livre touffu, certes, mais passionnant à plus d'un titre. Dominique Chataud

Le livre de Mendelschins, Daniel Klein, 512 pages, mai 2016, 20 €. ISBN 978-2-9405-1314-4

VOS PRÉFÉRÉS

Un ouvrage de référence, un roman d'espérance... Enregistré, en plusieurs langues, les raisons pour lesquelles vous le conseillez aux genealogistes en préparation de la revue française de la Revue française de Généalogie. 50 ter de M. de 75711 Paris ou par e-mail: rf@genealogie.fr

A 2016. márciusi rendezvény során a magyar kollégák betekintést nyerhettek egy másik európai ország családja kutatási szokásaiba, a hozzá kapcsolódó tevékenységekbe, gazdagítva ezzel is a családtörténettel kapcsolatos elképzeléseket.

Szerényi Ildikó

E számunk szerzői

FÉNYI TIBOR igazgató (Róth Miksa emlékház, Bp.)

CSIBA BALÁZS PhD-hallgató (Filozofická fakulta University Komenského v Bratislave, Pozsony)

KÁLMÁN DÁNIEL PhD-hallgató (Eötvös Loránd Tudományegyetem, BTK, Bp.)

KOVÁCS MIHAI egyetemi hallgató (Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár)

MADARÁSZNÉ KAJDACSY ÁGNES nyugdíjas (Veszprém)

MIHALIK BÉLA tudományos munkatárs (Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, Bp.)

M-SZABÓ DOROTTYA főlevéltáros (Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Bp.)

SZERÉNYI ILDIKÓ főlevéltáros (Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Bp.)

SZÓCS TIBOR tudományos munkatárs (Magyar Tudományos Akadémia– Hadtörténeti Intézet és Múzeum– Szegedi Tudományegyetem–Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára Magyar Medievisztikai Kutatócsoport, Bp.-Szeged)

TÁJÉKOZTATÓ

Szerzőink figyelmébe

A szerkesztőség a beérkezett kéziratok közléséről két anonim szakmai bíráló (lektor) véleményének ismeretében hoz döntést. A szerkesztőség kizárólag olyan kéziratokat fogad el, amelyek megfelelnek a szerkesztőség által előírt követelményeknek. Kérjük a tanulmányok és az ismertetések szerzőit, hogy minden esetben végleges szövegű kéziratokat küldjenek, mivel a korrektúrában a szerkesztők által megszerkesztett kéziratokon érdemi változtatásokra már nincs lehetőség. A szerkesztőség jegyzetapparátussal együtt lehetőleg 0,5–1 íves (20–40 000 „n”) tanulmányokat, recenziók esetében maximum 5 oldalas (10 000 „n”) írásokat vár. Ennél nagyobb terjedelmű kéziratok megjelentetésére is van lehetőség indokolt esetben (maximum 100 000 „n”). Az ismertetéseknél kérjük az ismertetendő mű (művek) pontos bibliográfiai adatait közölni. A tanulmányokban csak a jegyzetekben történik hivatkozás, nem kell felhasznált irodalom- vagy rövidítésjegyzéket készíteni.

Az egységes jegyzetapparátus érdekében kérjük az alábbiak betartását:

- A hivatkozott művek szerzőinek nevét kurziválni kell; nem kurziváljuk viszont szerkesztőjének (szerkesztőinek) nevét. Ez utóbbiakat a jelzett könyv, tanulmánykötet címe után zárójelbe téve adjuk meg (pl. Szerk. Domanovszky Sándor.). Ha egy műnek több szerzője, illetve szerkesztője van, azokat nagy kötőjellel (–) válasszuk el egymástól. A szerző(k) neve után a cím előtt kettőspontot tegyünk.
- Az oldalhivatkozásokor kérjük az oldal sorszámát megadni, a tól–ig-oldalszámok és évszámok esetében nagy kötőjelet (–) írjunk (38–40., 61–72.).
- A hivatkozásokor csak a kiadás helyét és évét tüntessük fel, a kiadót nem.
- Ha a hivatkozott mű esetében több kiadási hely van megadva, az egyes helységeket nagy kötőjellel (–) válasszuk el egymástól (pl. Bp.–Debrecen). Ha a kiadás helye Budapest, azt mindig rövidítve írjuk ki (Bp.). A kiadás helye után, az év előtt vesszőt kell tenni (pl. Bp.,).
- Amennyiben a hivatkozott mű valamilyen sorozat keretében jelent meg, a sorozat címét a kiadási hely és év után zárójelben tüntessük fel: pl. (Monumenta Hungariae Historica).
- Ha tanulmánykötetben napvilágot látott cikket idézünk, úgy a hivatkozott tanulmány után az „In:” szócskát írjuk, és közvetlen utána adjuk meg a tanulmánykötet címét és zárójelben a szerkesztőjét/szerkesztőit.
- Folyóiratban megjelent cikkekre történő hivatkozásokor nem tesszük ki az „In:” szócskát. A hivatkozott folyóirat címét kurziváljuk, és utána tegyünk vesszőt; ezt követi az évfolyam vagy kötetszám, majd zárójelbe téve a megjelenés éve, utána az illető évben megjelent szám, végül pedig az oldalszám: pl.: *Történelmi Szemle*, 1 (1958) 1. sz. 52. Az éven belüli számot csak abban az esetben jelöljük, ha a folyóiratnál nem folyamatos a lapszámozás az egyes számok esetében.
- Amennyiben ugyanarra a műre történik hivatkozás, kérjük a hivatkozott szerző családi nevét teljesen megismételve, keresztnévét azonban rövidítve megadni, utána kettős pontot tenni, majd az „i. m.” jelölést használni. Ezt követi az oldalszám. (Pl.: *Nagy I.*: i. m. 32.). Ha egymást követően ugyanarra a műre és oldalszámra hivatkozunk, írjuk, hogy „Uo.” Ha ugyanazon szerző egy másik munkájára, tanulmányára hivatkozunk, úgy az utóbbit/utóbbiakat az előbb idézettől egyértelműen el kell különíteni (pl. rövidített címmel, kerülve az évszamos rövidítést) és erre hivatkozni. Ha szerkesztett műre, forráskiadványra vagy sokszerzős műre történik hivatkozás, akkor a cím után zárójelben közöljük a továbbiakban alkalmazott rövidített címet (pl. a továbbiakban Reg. Arp.). Ha több kötetes műre történik hivatkozás, kérjük minden esetben az idézett kötetszámot, eltérő kiadási hely és év esetén ez utóbbiakat is feltüntetni. (Pl. *Nagy I.*: i. m. XI. k. Pest, 1858.)
- A kéziratokban az évszázadokat – idézetek, tanulmány- és könyvcímek kivételével – arab számmal jelöljük.
- Írásaikat minden esetben Word for Windows szövegszerkesztő programban készítve juttassák el a szerkesztőségbe elektronikus úton a turul@mol.gov.hu vagy a szerkesztőség tagjainak címére. A szöveget balra zártan írják, és a kurziváláson kívül semmilyen kiemelés (kövérítést, aláhúzást, ritkítást) vagy formázást ne alkalmazzanak. A tapadó írásjeleket is kurziválni kell, ha az előtte álló szó kurzív.
- A betűtípusok megválasztásakor ajánljuk a Times New Roman-t.
- A lábjegyzeteket automatikus számozással kérjük megadni, „lábjegyzet”-programot választva. Így a jegyzetek az oldal aljára kerülnek.
- Amennyiben a kiadandó tanulmányban képet/képeket is kívánnak közölni, kérjük azt/azokat mellékelni, vagy digitális formában a kézírathoz csatolva beküldeni, minden esetben jelölve a kéziratban, az/azok hova kerüljön/kerüljenek. Csak nyomdai szempontból jó minőségű képeket tudunk közölni. A Magyar Országos Levéltár anyagából közlendő képet nem szükséges mellékelni, csak a pontos jelzetet feltüntetni.
- Amennyiben nagyobb méretű táblázatokat kívánnak közölni, melyek meghaladják a folyóirat szedéstűkőr-szélességét, kérjük azokat a tanulmány szövegének végéhez illeszteni, külön szakaszban. A genealógiai táblázatokat is Word for Windows szövegszerkesztő programban kérjük.
- Csak a jegyzetekben (ld. = lásd, vö. = vesd össze, pl. = például) használjunk rövidítéseket, a főszövegben ne, ott tehát kiírjuk, hogy „például”.
- A főszövegben és a jegyzetekben az idézeteket nem kurziváljuk, csak idézőjelbe tesszük. Az idegen nyelvű (többnyire latin) kifejezéseket, formulákat viszont kurziváljuk.
- A folyóiratban közlésre kerülő tanulmányokról különnyomatokat csak külön igény alapján, megegyezés szerint készítünk. Az aktuális számból a tanulmányok szerzői öt tiszteletpéldányt kapnak, valamint dolgozatukat elektronikusan PDF formátumban.

Példák a hivatkozásokra:

Monográfiák esetében:

Szentpétery Imre: Magyar oklevéltan. Bp., 1930. (A magyar történettudomány kézikönyve II. 3.)

Folyóiratok esetében:

Ghyczy Pál: Kanizsai Dorottya címereslevele 1519-ből. *Turul*, 46 (1932) 68–70.

Szerkesztett kiadvány esetében:

Thallóczy Lajos: Jajcza (bánság, vár és város) története 1450–1527. (Az oklevéltárat szerk. Horváth Sándor.) Bp., 1915. (Monumenta Hungariae Historica, Diplomataria XL.) 76.

Tanulmánykötetben megjelent írás esetében:

Kubinyi András: A királyi udvar élete a Jagelló-korban. In: Kelet és Nyugat között. Történeti tanulmányok Kristó Gyula tiszteletére. (Szerk. Koszta László.) Szeged, 1995. 309–355.

Digitális adathordozók esetében:

Engel Pál: Középkori magyar genealógia. CD-ROM. Bp., 2001. Oslis nem.